

Norsk Studentunion
-stiftet 1936 -

Storgata 19, 0184 Oslo
Tlf: 22044950
Fax: 22244247
E-mail: nsu@nsu.no
Web: www.nsu.no

Norsk Studentunions innspill til evalueringen av finansieringssystemet for universitet - og høyskolesektoren

Norsk Studentunion
- Stiftet 1936 -

Norsk Studentunion 2009

NSUs innspill til evalueringen av finansieringssystemet

Basisbevilgning

For NSU er åpenhet og frihet prinsipper som også bør gjelde for *finansieringen* av forskning og høyere utdanning. Basisfinansieringen er grunnlaget for alt som gjøres av forskning og undervisning innenfor høyere utdanning i Norge. Derfor er basisbevilgningen en grunnleggende forutsetning for å nå de målene Regjeringen og Stortinget sammen har satt for norsk høyere utdanning og forskning.

Det sektoren trenger er forutsigbarhet, stabile vilkår og en tydelig politisk satsning på gode forskningsmiljøer og solide undervisningstilbud over hele landet. En svak basisbevilgning går ut over utdanningskvaliteten og forskningsevnen. NSU mener at basisbevilgningen bør bli mer gjennomsluktig. Samsvaret mellom institusjonenes oppgaver og styringsform og størrelsen på basisbevilgningene er i dag lite synlig. Dagens basisbevilgninger er for svake, også når vi ser bort fra kuttene de siste årene. Det er derfor viktig at basisfinansieringen styrkes ytterligere.

Resultatbasert finansiering - utdanning

De kriteriene myndighetene legger til grunn for sin finansiering av høyere utdanning og forskning må være slik at de i realiteten fremmer kvalitetsutvikling i riktig retning. Kvantitative kriterier kan i flere tilfeller føre til uønsket utvikling. NSU mener at evalueringen av finansieringssystemet bør inkludere en revurdering av kriteriene som brukes for resultatbasert finansiering. Kvantitative kriterier som ikke fremmer kvalitet må ikke brukes.

Utdanningsinstitusjonene er forpliktet til å ha et sterkt fokus på internasjonalisering, og på å sende norske studenter til utlandet. Likevel går tallet på norske utreisende studenter ned. NSU mener at dette delvis skyldes institusjonenes manglende insentiver for å sende studenter på utveksling. Med dagens finansieringssystem får ikke institusjonene dekket de reelle kostnadene ved det administrative arbeidet som må gjøres i forbindelse med utveksling. I realiteten betyr dette at institusjonene taper penger på sende studenter ut. Institusjonene bør få uttelling for eksamener studenter avlegger i løpet av studieopphold i utlandet.

Resultatbasert finansiering - forskning

NSUs prinsipielle syn er at kvantitative kriterier ikke er et ideelt utgangspunkt – verken for å måle kvalitet eller for å fordele midler. NSU mener det er viktig at finansieringssystemet både fremmer kvalitet og spiller viktige nasjonale målsetninger for forskningen. Derfor er det avgjørende at bruk av norsk som fagspråk og egenarkivering i åpne arkiv/publisering i åpne tidsskrifter (Open Access) ikke blir straffet økonomisk.

Midler til forskerrekruttering og -utdanning

NSU mener at øremerkede stipendiatstillinger bør være fullfinansierte. Bruken av øremerkede midler skal ikke svekke basisbevilgningen, som NSU mener er den viktigste inntektskilden til institusjonene. Bevilgninger kan imidlertid gis for å stimulere positiv aktivitet initiert av den enkelte institusjon.

Samarbeid og arbeidsdeling

Resultatmidlene i universitets- og høyskolesektoren fordeles i all hovedsak basert på indikatorer som skal fremme konkurranse og omfordeling mellom institusjonene. Det finnes ingen elementer som premierer samarbeid mellom institusjonene. NSU er opptatt av å få mer og bedre samarbeid og arbeidsdeling i universitets- og høyskolesektoren. Samarbeid fordrer

åpenhet og gjensidig respekt. Det er komplementære egenskaper og møter mellom ulike tradisjoner og metoder som skaper merverdi i samarbeidet. Samarbeid må være motivert av faglige hensyn og lokale prioriteringer, men økonomiske tilleggsbevilgninger kan fungere som en ekstra støtte og oppfordring.

Slik finansieringssystemet fungerer i dag frykter NSU at institusjoner av økonomiske hensyn vegrer seg mot å samarbeide om utvikling av felles studietilbud. Dersom fagmiljøer ved ulike institusjoner ser faglige og pedagogiske fordeler ved å dele på arbeidet med å utvikle og tilby felles emner, programmer eller lignende bør ikke finansieringssystemet legge hindringer i veien. Denne problemstillingen er også aktuell i forhold til nasjonale og internasjonale fellesgrader på masternivå.

Som Vagstadrapporten påpeker kan både belønningen for akkvisisjon av eksterne midler og publikasjonspoengene i prinsippet stå i veien for forskningssamarbeid mellom institusjonene¹. Hvis forskere fra et universitet og en høgskole samarbeider på individuelt grunnlag, kan de risikere at prosjektet må legges til én av institusjonene, som da får hele belønningen gjennom finansieringssystemet. Når det gjelder medforfatterskap vil man ønske seg samarbeidspartnere som yter mer enn de ”koster” i tapte insentivmidler. Når penger går tapt og gevinsten er usikker kan viljen til å prøve ut et samarbeid med utenlandske eller yngre forskere svekkes.

For å unngå at dagens finansieringsmodell gir desinsentiver til samarbeid, kan man for eksempel justere hvordan poeng fordeles mellom flere forfattere. En slik økonomisk motivasjon til å ta med flere forfattere vil kunne være et godt bidrag til økt samarbeid. Lignende modeller kan også benyttes i forhold til samarbeid om studietilbud.

NSU mener at en klarere fordeling av ansvaret for små og utsatte fag er viktig for å sikre at Norge ikke mister grunnleggende, kulturbærende forskningsmiljø. Denne typen samarbeid og arbeidsdeling avhenger av klare signaler og økonomisk oppmuntring og oppfølging.

Samarbeid med næringslivet

NSU er positive til samhandling og samarbeid mellom academia og næringslivet. Dette er to viktige samfunnsområder som i stor grad er gjensidig avhengig av hverandre. At dette samarbeidet er godt fritar ikke på noen som helst måte staten for å følge opp sine økonomiske forpliktelser overfor academia. Det er heller viktig at de økonomiske insentivordningene for samhandling, som for eksempel nærings-ph.d.-er, styrkes. Det er også viktig at institusjonene blir tilført nok frie midler gjennom basisbevilgninger slik at de akademiske prioriteringene ikke går på akkord med hensynet for fri forskning på grunnlag av mulighetene for ekstern finansiering.

Markedsføring av institusjonene

Vagstadrapporten peker på at dagens finansieringssystem kan ha bidratt til økende konkurranse mellom institusjonene gjennom markedsføring. Framfor å profilere studiets kvalitet brukes studietilbudenes navn og studiestedenes beliggenhet og næringsområder for å tiltrekke seg studenter. NSU ser med bekymring på at økt satsning på slik markedsføring kan gå ut over satsning på forskning og undervisning, og ber departementet vurdere tiltak for å begrense slike utviklingstrekk.

---

¹ Finansieringssystemet for universitets- og høyskolesektoren - teoretiske vurderinger, side 39, (Vagstad et al., Kunnskapsdepartementet 2007).